

Dobre praktyki w regulaminach pomocy materialnej

1. Polityka informacyjna

Studenci powinni być na bieżąco informowani o wszystkich istotnych kwestiach, które są związane z problematyką stypendiów i innych świadczeń. Szczególnie należy zwrócić uwagę na zmiany dokonywane w regulaminie świadczeń dla studentów. W tym celu należy zadbać o usprawnienie polityki informacyjnej na uczelniach. Jest to niewątpliwie zadanie Samorządów Studenckich. Jednostka powinna stworzyć mechanizmy, które ułatwią dotarcie do studentów.

Dobrymi praktykami w tym zakresie są:

- Stworzenie strony internetowej, na której umieszczane są aktualne informacje dotyczące najważniejszych zagadnień odnoszących się do problematyki świadczeń dla studentów, terminy dyżurów komisji stypendialnych, informacje o procedurze składania wniosków, wykazy potrzebnych dokumentów, wyjaśnienia istotnych pojęć, dane kontaktowe, akty prawne itp. → www.samorzad.p.lodz.pl/polisocjal/, www.stypendia.umk.pl
- Umożliwienie studentom kontaktu z przedstawicielami komisji stypendialnych drogą elektroniczną lub podczas dodatkowych dyżurów celem wyjaśnienia wszelkich wątpliwości związanych z procedurą przyznawania świadczeń.
- Organizowanie otwartych spotkań dla studentów, podczas których wyjaśniane będą najczęściej popełniane błędy podczas składania wniosków a także wątpliwości zgłaszane przez studentów.
- Prowadzenie konsultacji społecznych w zakresie planowanych zmian w regulaminie świadczeń dla studentów.

2. Struktura i działalność Komisji Stypendialnej

Po reformie szkolnictwa wyższego i nauki na uczelniach wyższych może funkcjonować jedna uczelniana Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna. Należy zadbać, aby

struktura ich działalności była dopasowana do wielkości uczelni. W tym celu w mniejszych jednostkach organizacyjnych uczelni tworzone są składy orzekające komisji stypendialnej, które przyjmują i rozpatrują wnioski o świadczenia dla studentów. Zwrócić należy uwagę, aby w komisjach pracowała wystarczająca liczba osób, która jest w stanie w odpowiednim czasie obsłużyć wszystkich studentów składających wnioski. W tym celu Samorząd Studencki powinien zrekrutować osoby, które wyrażają chęć pracy w komisji stypendialnej. Podkreślić należy, iż członkowie Komisji podczas pracy powinni się kierować m.in. zasadami informowania oraz przekonywania. W związku z tym studenci powinni być należycie informowani o istotnych dla nich kwestiach. Należy zadbać o odpowiednie przygotowanie merytoryczne oraz zachęcenie studentów do dodatkowej działalności.

Dobrymi praktykami w tym zakresie są:

- Organizowanie kompleksowych szkoleń dla osób będących członkami komisji stypendialnych, które obejmują swym zakresem szkolenie merytoryczne z zakresu prawa o szkolnictwie wyższym, postępowania administracyjnego, kwestii związanych ze świadczeniami dla studentów oraz umiejętności miękkich, które również są potrzebne podczas kontaktu ze studentami.
- Stworzenie mechanizmów zachęcających studentów do pracy w komisji stypendialnej poprzez zaliczanie obowiązkowych praktyk w przypadku osiągnięcia efektów uczenia się, umożliwienia udziału w dodatkowych szkoleniach i wyjazdach szkoleniowo-integracyjnych, czy też spotkania z władzami uczelni podczas których otrzymują podziękowania za pracę.

3. Regulaminy Świadczeń dla studentów

Regulaminy Świadczeń dla studentów powinny być publicznie dostępne na stronie internetowej uczelni, aby każdy student mógł się z nimi zapoznać. Zwrócić należy uwagę również na kwestię informowania o ewentualnych zmianach dokonywanych we wskazanych aktach prawnych.

Dobrymi praktykami w zakresie redakcji Regulaminów Świadczeń dla studentów są:

- Używanie precyzyjnych sformułowań.
- Unikanie pojęć nieostrych.

- Przygotowanie słowniczka pojęć.
- Zwięzła redakcja.
- Używanie powszechnie zrozumiałego języka.
- Stworzenie prostej i zrozumiałej struktury usprawniającej proces przyznawania świadczeń.
- Jasne określenie podziału kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami.
- Stworzenie Regulaminu Świadczeń dla studentów w języku angielskim.

4. Stypendium socjalne

Wskazać należy, iż zgodnie z ustawą regulującą obszar szkolnictwa wyższego i nauki stypendium socjalne może otrzymać student znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. W związku z tym komisja stypendialna powinna starać się, aby to świadczenie zostało wypłacone jeszcze w październiku. Doświadczenia z kilku polskich uczelni pokazują, iż jest to możliwe.

W zakresie stypendium socjalnego niezwykle istotną kwestią jest zebranie odpowiedniej dokumentacji przez studenta, w związku z tym dobrą praktyką jest przygotowanie przykładowego katalogu dokumentów, które student powinien dostarczyć komisji.

Wskazać należy, iż w związku z reformą nauki i szkolnictwa wyższego wprowadzono obowiązek przedkładania zaświadczenia z ośrodka pomocy społecznej, który wzbudził wiele wątpliwości. W odniesieniu do tego komisje powinny wypracować dobre praktyki w zakresie, a ułatwieniem dla tego jest stanowisko Parlamentu Studentów RP (<https://psrp.org.pl/stanowisko-psrp-dot-wymagania-zaswiadczen-z-osrodka-pomocy-spoecznej/>).

W szczególnie uzasadnionych przypadkach student może otrzymać stypendium socjalne w zwiększonej wysokości. Przesłanki dotyczące przyznania takiego świadczenia powinny znaleźć się w regulaminach świadczeń. Na większości uczelni zwiększenie stypendium mogą otrzymać studenci zamieszkujący w domu studenckim lub innym obiekcie, jeżeli codzienny

dojazd z miejsca zamieszkania uniemożliwiłby lub znacznie utrudniałby studiowanie. Wskazać należy jednak, iż pojawiły się także nowe przesłanki, którymi są m.in. osiągnięcie pełnoletniości podczas przebywania w pieczy zastępczej, bycie sierotą, czy też korzystanie ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej. Wskazać należy, iż dobrą praktyką w tym zakresie jest pozostawienie katalogu otwartego sytuacji, gdy można przyznać stypendium socjalne w zwiększonej wysokości. W danej jednostce powinny obowiązywać jednolite kryteria w tym zakresie.

5. Stypendium rektora

Stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe lub artystyczne, lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym. Podkreślić należy, iż w katalogu przesłanek uprawniających do otrzymania stypendium rektora nie jest zawarta działalność organizacyjna.

Dobrą praktyką w zakresie punktowania osiągnięć uprawniających do otrzymania stypendium rektora jest stałe określenie punktów za dane osiągnięcie (np. wygłoszenie referatu podczas konferencji krajowej – 2 pkt.). Wskazywanie przedziału punktowego za danego osiągnięcia (np. wygłoszenie referatu na konferencjach krajowych od 2 do 10 pkt.) nie jest korzystne zarówno dla studentów, jak i dla komisji stypendialnej, która ma więcej pracy związanej z odpowiednią oceną wniosków.

Dobrą praktyką jest także sprecyzowanie poszczególnych kategorii osiągnięć. Wskazać można, iż za konferencję krajową uznaje się wydarzenie, na którym wystąpiły osoby z określonej liczby ośrodków akademickich. Warto również dokładnie określić co rozumiemy pod pojęciami konferencji międzynarodowej, artykułu naukowego, czy też monografii naukowej.

Wskazać należy, iż studenci powinni mieć pewność jakie osiągnięcia będą punktowane przy przyznawaniu stypendium rektora. Zmiana szczegółowych kryteriów pod koniec roku akademickiego jest negatywnie odbierana przez studentów.

6. Zapomoga

Zapomogę może otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Wskazać należy, iż w danej jednostce powinna obowiązywać jednolita praktyka w zakresie przyznawania zapomóg. W tym celu dobrą praktyką jest stworzenie centralnego składu orzekającego, który rozpatrywałby wnioski o przyznanie zapomogi.

Nie należy jednakowo traktować wszystkich studentów, którzy składają wnioski o zapomogę. Dobrą praktyką jest badanie sytuacji życiowej i materialnej studentów i uzależnianie wysokości świadczenia od indywidualnych okoliczności dotyczących danego stanu faktycznego.

7. Stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Stypendium dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511, 1000 i 1076).

Dobrą praktyką w zakresie przyznawania stypendium dla osób niepełnosprawnych jest różnicowanie wysokości świadczenia od stopnia niepełnosprawności.

8. Usprawnienie procedury przyznawania świadczeń

Komisje Stypendialne powinny współdziałać z przedstawicielami Samorządu Studenckiego, aby usprawnić i przyspieszyć proces przyznawania świadczeń dla studentów.

Dobrymi praktykami w tym zakresie są:

- Odpowiednio wczesne uruchomienie generatora wniosków i rozpoczęcie przyjmowania wniosków.

- Wzywianie studentów do uzupełnienia braków podczas przyjmowania wniosku przy pomocy przygotowanych wcześniej formularzy.
- Wydawanie decyzji w formie elektronicznej stosownie do przepisów Kodeksu Postępowania Administracyjnego lub wydawanie decyzji osobiście podczas dyżurów komisji stypendialnej.
- Wskazanie studentom na możliwość zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania na podstawie art. 127a Kodeksu Postępowania Administracyjnego. W celu usprawnienia procedury warto przygotować jednolity wzór wskazanego pisma, który zostanie wysłany do studentów ubiegających się o przyznanie świadczeń.

9. Ewaluacja

Działalność Komisji Stypendialnych powinna być poddawana ciągłej ewaluacji. Również przepisy regulaminu świadczeń należy regularnie analizować.

Dobrymi praktykami w tym zakresie są:

- Organizowanie regularnych spotkań członków komisji stypendialnych, podczas których wskazywane są pojawiające się problemy oraz aspekty wymagające udoskonalenia.
- Cykliczne analizowanie regulaminu świadczeń oraz dokonywanie zmian, mających na celu usprawnienie procedury przyznawania świadczeń.
- Prowadzenie konsultacji ze studentami w zakresie oczekiwanych zmian dotyczących procedury przyznawania świadczeń.

10. Przydatne strony oraz orzecznictwo wojewódzkich sądów administracyjnych

Członkowie Komisji Stypendialnych powinni na bieżąco śledzić strony, na których publikowane są informacje odnośnie kwestii istotnych podczas procedury przyznawania świadczeń dla studentów. Niezwykle istotne jest również orzecznictwo wojewódzkich sądów administracyjnych, które wskazuje na prawidłową wykładnię obowiązujących przepisów.

Ważne strony internetowe:

www.psrp.org.pl – strona Parlamentu Studentów RP.

www.konstytucjadlanauki.gov.pl – strona odnosząca się do nowelizacji ustawy regulującej obszar szkolnictwa wyższego i nauki.

www.bip.nauka.gov.pl – strona, na której dostępne są aktualne wersje aktów prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki.

<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/> - baza orzeczeń sądów administracyjnych, sprawy studenckie - symbol 6143.